एकाइ ८ · जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क २९

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / २९

१ मुख्य शब्द [३]

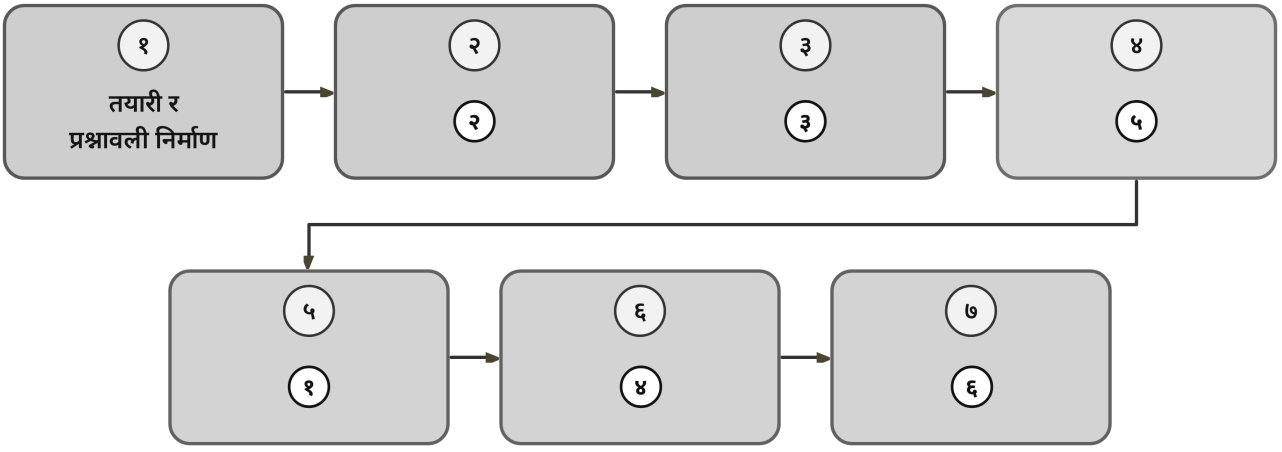
कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

जनगणना	**जनघनत्व**	**जनसङ्ख्या**	**जनसङ्ख्या व्यवस्थापन**	**जनसाङ्ख्यिकी**	**पञ्जीकरण**	**बसाइँसराइ**	**लैङ्गिक अनुपात**

कुनै निश्चित ठाउँमा बसोबास गर्ने सबै मानिसको सङ्ख्यालाई _____ भनिन्छ। जनसङ्ख्याको गणितीय अध्ययनलाई _____ भनिन्छ। सुविधा, अवसर र रोजगारीको खोजीमा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा बस्न जानुलाई _____ भनिन्छ। कुनै निश्चित समयमा कुनै खास ठाउँमा बस्ने सबै मानिसको विवरण सङ्कलन गरेर सही तथ्याङ्क प्रकाशन गर्ने कामलाई _____ भनिन्छ। जन्म, मृत्यु र विवाह जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्ता गरेर अभिलेख अद्यावधिक गर्नुलाई _____ भनिन्छ। एक वर्ग किलोमिटर जमिनमा बसोबास गर्ने मानिसको औसत सङ्ख्यालाई _____ भनिन्छ।

२ चित्रको नामाङ्कन [३]

चित्रमा जनगणना प्रक्रियाका सात चरण तीरको क्रममा देखाइएका छन्। हरेक कोठाको माथिल्लो गोलोमा चरणको क्रम छ र पहिलो चरणको नाम दिइएको छ। बाँकी कोठाको बिचको गोलोमा भएको अङ्क हेरी त्यस चरणको नाम तल सोही अङ्कको रेखामा लेख्नुहोस्। यी नाम प्रयोग गर्नुहोस्: गणना, तालिम, पूर्वपरीक्षण, सम्पादन र साङ्केतीकरण, प्रश्नावलीको सङ्कलन, तालिकामा प्रस्तुतीकरण र प्रकाशन। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

निलो: गणनाअघि · पहेँलो: गणना · हरियो: गणनापछि

१. _____ २. _____

३. _____ ४. _____

५. _____ ६. _____

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. नेपालमा देशभर नियमित र व्यवस्थित जनगणना वि.सं. १९६८ मा सुरु भएको हो। ☐

ii. नेपालमा जनगणना वास्तविक उपस्थिति विधिबाट गरिन्छ। ☐

iii. नेपालका आधाभन्दा बढी मानिस पहाडमा बस्छन्। ☐

iv. हाम्रो देशमा असार ८ गतेलाई जनगणना दिवसका रूपमा मनाइन्छ। ☐

४ अति छोटो उत्तर [९]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. जनसाङ्ख्यिकीका तीन तत्त्व के के हुन्? [१]

ख. नेपालमा जनगणना करिब कति वर्षमा एक पटक गरिन्छ? [१]

ग. अहिले नेपालमा जनगणना गर्ने सरकारी निकायको नाम लेख्नुहोस्। [१]

घ. एउटा कक्षामा २१ जना छात्र र २८ जना छात्रा छन्। यो कक्षाको लैङ्गिक अनुपात कति हुन्छ? [१]

ङ. एउटा परिवार गोरखाबाट चितवन बसाइँ सऱ्यो। यसले गोरखा र चितवनको जनसङ्ख्यामा के असर पार्छ? [१]

च. सीता भक्तपुरमा बस्छिन्। जनगणनाको दिन उनी दुई दिनका लागि मामाघर, बुटवल गएकी थिइन्। वास्तविक उपस्थिति विधिअनुसार उनी कहाँ गनिन्छिन्? [१]

छ. मतदाता नामावलीबाट गाउँका सबै मानिसको सङ्ख्या किन थाहा हुँदैन? [१]

ज. वडा कार्यालयले जनसङ्ख्या व्यवस्थापनमा गर्ने कुनै एक काम लेख्नुहोस्। **[१]**

झ. जनसङ्ख्या वृद्धि भनेको के हो? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[६]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. वास्तविक उपस्थिति विधि र वैधानिक उपस्थिति विधिबिचका कुनै दुई फरक लेख्नुहोस्। **[२]**

ख. एउटा गाउँमा वर्षको सुरुमा ५०० जना थिए। वर्षभरिमा १५ जना बच्चा जन्मे र ५ जनाको मृत्यु भयो। ४ जना गाउँमा बसाइँ आए र २० जना बसाइँ गए। वर्षको अन्त्यमा गाउँमा कति जना भए? **[२]**

ग. नेपालमा जनसङ्ख्या व्यवस्थापनका कुनै दुई चुनौतीहरू उल्लेख गर्नुहोस्। **[२]**

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-6-social/population-and-its-management

६ लामो उत्तर [४]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

जनसङ्ख्या व्यवस्थापनको महत्त्व कुनै चार बुँदामा उल्लेख गर्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [२]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

काठमाडौँ जिल्लाको एक वर्ग किलोमिटरमा पाँच हजारभन्दा बढी मानिस बस्छन्। मनाङको एक वर्ग किलोमिटरमा करिब तीन जना मात्र बस्छन्। दुवै जिल्लाका सबै मानिसलाई खानेपानी, बाटो र विद्यालय पुऱ्याउन कस्ता फरक फरक चुनौती आउलान्?

८ क्रियाकलाप: हाम्रो घरको जनगणना (अङ्क नदिइने)

गणक बनेर आफ्नो घरका सबै सदस्यको विवरण तालिकामा भर्नुहोस्। त्यसपछि आफ्नो घरको लैङ्गिक अनुपात निकाल्नुहोस्। पहिलो पङ्क्ति उदाहरणका लागि भरिएको छ।

सदस्य	उमेर	लिङ्ग	पढ्न र लेख्न जान्ने?	पेसा
हजुरआमा	६८	महिला	होइन	कृषि

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-6-social/population-and-its-management